

Kształcenie zawodowe jako jeden z najważniejszych czynników poprawy konkurencyjności polskiej gospodarki

Rozwój gospodarki opartej na wiedzy stanowi główny warunek poprawy konkurencyjności polskich przedsiębiorstw. Powszechnie wiadomo, że wymaga to znacznej poprawy kwalifikacji ogólnych i zawodowych polskiego społeczeństwa. Edukację zawodową zarówno młodzieży, jak i dorosłych uznać należy za jeden z najwyższych priorytetów rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Ograniczenia kształcenia i faktyczna degradacja szkolnictwa zawodowego wzbudzają poważne zastrzeżenia. Ignorują one bowiem realia rynku pracy i doświadczenia najbardziej rozwiniętych krajów Europy. Nasz kraj potrzebuje dobrze wykształconych absolwentów szkół wyższych, ale także więcej wysoko kwalifikowanych rzemieślników, techników i robotników, którzy umożliwią osiągnięcie wysokiej produktywności.

W Europie nikt już nie kwestionuje roli i znaczenia kształcenia zawodowego, zwłaszcza w kontekście zwiększania zatrudnialności. Mamy 22 miliony bezrobotnych Europejczyków, ale i tyle samo stanowisk pracy do obsadzenia.

Przedsiębiorcy powinni szerzej uczestniczyć w szkoleniu młodzieży w systemie dualnym, ale także i w określaniu potrzeb w zakresie umiejętności wymaganych na rynku pracy. Sama edukacja szkolna nie wystarcza, coraz bardziej widać jej niedoskonałości, przy jednoczesnej zdecydowanie większej efektywności zatrudnieniowej młodocianych pracowników względem pozostałych absolwentów.

W Polsce, wobec sytuacji demograficznej, z upływem czasu pracodawcy coraz dotkliwiej odczuwać będą brak wykwalifikowanych kadr zawodowych. Obecnie bezrobocie w Polsce utrzymuje się na poziomie ok. 14% (a wśród osób młodych wynosi 28,4%), co oznacza - 2 337 400 osób bez pracy z jednej strony, a z drugiej - 600 000 wakatów w przedsiębiorstwach. Pracodawcy poszukują kandydatów z określonymi kwalifikacjami, których nie mogą znaleźć na rynku. Poszukujący pracy z kolei nie posiadają umiejętności praktycznych, a przeszkolenie wymaga czasu i środków. W istniejącym stanie rzeczy jest ono w rzeczywistości przeniesione na przedsiębiorców.

Kolejne reformy przeprowadzane w zakresie szkolnictwa zawodowego w dalszym ciągu nie stawiają pracodawców i reprezentujących ich organizacji na pozycji partnerów mających rzeczywisty wpływ na kształtowanie rozwiązań prawnych i odpowiedzialnych za przygotowanie kadr fachowych. Ciężar decyzji w dalszym ciągu pozostaje wyłącznie w rękach administracji. Jeśli pracodawcy mają ponosić odpowiedzialność za edukację zawodową, to muszą mieć zagwarantowany realny wpływ na jej planowanie i realizację.

Dbając zatem o jakość i konkurencyjność przemysłu, handlu i rzemiosła, gdzie podstawowym walorem jest fachowość, oparta na potwierdzonych kwalifikacjach zawodowych, Kongres Przedsiębiorczości zgłasza Panu Premierowi wnioski, które mogą stanowić przyczynek do dalszych prac resortu nad poprawą systemu kształcenia zawodowego na potrzeby polskiej i europejskiej gospodarki, a są to:

1. Budowa pozytywnego wizerunku kształcenia zawodowego i realizacja międzyresortowej kampanii medialnej oraz debaty społecznej

Od kilkunastu lat obserwuje się pejoratywny obraz kształcenia zawodowego poprzez promowanie ogólnego kształcenia młodzieży i dalszej kontynuacji nauki na studiach. Zdaniem Kongresu istotnym jest przygotowanie międzyresortowej kampanii medialnej z udziałem partnerów społecznych i przedsiębiorców, przy wykorzystaniu mediów społecznościowych oraz z zaangażowaniem młodych ludzi.

Hasłem przewodnim kampanii mogłaby być myśl, że zdobycie zawodu chroni przed bezrobociem, a z drugiej strony nie stanowi przeszkody dla dalszego rozwoju i kontynuowania nauki na studiach.

Kampania ta powinna promować naukę zawodu w zakładzie pracy i prezentować profesje, w których można zdobywać kwalifikacje i dążyć do mistrzostwa.

Doradztwo zawodowe tylko w części pełni rolę promocyjną i nie zmienia negatywnego wizerunku postrzegania w społeczeństwie szkolnictwa zawodowego, jako „tego gorszego”. Bez tej zmiany stereotypowego myślenia nadal absolwenci szkół wyższych będą wykonywać prace, które mogłyby być wykonywane przez osoby, które ukończyły szkoły zawodowe lub technika. Przykłady zaczerpnięte z Niemiec pokazują, iż mimo ugruntowanych tradycji systemu dualnego, w kraju tym prowadzona jest równoległe ogólnokrajowa kampania

promująca zawody i wykształcenie zawodowe. Wskazana jest ogólnokrajowa debata dotycząca „kreowania innowatorskich postaw”, jako skutecznego sposobu na zmniejszenie bezrobocia i zapewnienie postępu cywilizacyjnego z uwzględnieniem dłuższego horyzontu czasowego, jako elementu spójnego z programem strategii rozwoju – Polska 2030.

2. Wdrażanie i upowszechnianie dualnego system kształcenia

Dla przemysłu, handlu i rzemiosła wartościowa jest kadra posiadająca umiejętności praktyczne możliwe do wykorzystania bezpośrednio w pracy, bez konieczności przeprowadzania dodatkowego przeszkolenia dopiero na stanowisku.

Należy intensyfikować prace nad unowocześnieniem szkolnictwa zawodowego dla potrzeb gospodarki poprzez szersze wdrożenie dualnego kształcenia zawodowego, zarówno na etapie podstawowego kształcenia zawodowego, jak i wyższego.

W celu upowszechnienia tego systemu kształcenia potrzebne jest wypracowanie projektu umowy społecznej, której treścią będzie rządowy program zbliżenia szkolnictwa zawodowego do potrzeb przedsiębiorstw.

W celu zwiększenia wpływu przedsiębiorców na procesy kształcenia zawodowego, w przekonaniu Kongresu, niezbędne jest utworzenie Krajowej Rady Kształcenia Zawodowego, na bazie powstałego w Ministerstwie Gospodarki zespołu roboczego do spraw kształcenia zawodowego dla potrzeb gospodarki. W skład rady powinni wejść m.in. przedstawiciele organizacji przedsiębiorców, resortów: gospodarki, edukacji i pracy, związków zawodowych i niezależni eksperci.

3. Wzmocnienie roli pracodawców i ich organizacji w relacjach z administracją państwową i samorządową

Kongres Przedsiębiorczości za istotne uważa stworzenie struktur mogących wesprzeć działania na linii administracja państwowa – pracodawcy, zwłaszcza w obszarach edukacji i zatrudnienia.

Członkowie Kongresu zraszający duże, średnie i małe przedsiębiorstwa, dostrzegają zapotrzebowanie na reprezentację pracodawców w sytuacjach, kiedy skoordynowanie działań jest trudne do osiągnięcia, a wymaga aktywności samych przedsiębiorców.

4. Dywersyfikacja działań o charakterze informacyjnym i doradczym dla młodzieży dokonującej wyboru ścieżki kształcenia i doskonalenia zawodowego (poradnictwo zawodowe).

Strona polskich pracodawców – realizując politykę społecznej odpowiedzialności biznesu – apeluje do Pana Premiera i deklaruje daleko idące wsparcie w zakresie przedsięwzięć uwrażliwiających młodzież na rozwój własnych talentów i świadomy wybór ścieżki edukacyjnej, uwzględniający kształcenie zawodowe w zasadniczych szkołach zawodowych i technikach.

Niezbędny jest udział i zaangażowanie się **resortu gospodarki w kształcenie zawodowe i jego promocję**, jako wyraz troski związanej z coraz większym rozdźwiękiem występującym pomiędzy szkolnictwem zawodowym, a potrzebami rynku pracy i konsekwencjami z tego tytułu dla gospodarki.

Uzasadnione jest **objęcie mecenatem państwa tradycyjnych i unikatowych zawodów** – zwłaszcza w kontekście napływu tanich towarów z rynków wschodnich i w zgodzie z zasadą „Najpierw myśl na małą skalę”.